

Od Wydawcy	5
Rozdział I. Główne stanowiska ontologiczne. Spór materializmu z idealizmem	7
1. Podstawowe zagadnienie filozofii i jego trzy aspekty	7
2. Podstawowe kierunki filozofii: materializm i idealizm	8
3. Formy materializmu	11
4. Formy idealizmu	13
Rozdział II. Spór o rozumienie pojęcia materii	18
1. Pojęcie materii w historii nauki i filozofii	18
2. Rodzaje materii	21
3. Atrybuty a inne własności materii	23
Rozdział III. Ruch jako atrybut materii	25
1. Czy ruch jest atrybutem materii?	25
Stanowisko uczonych starożytnych i średniowiecza	25
Stanowisko nauki nowożytnej i filozofii materialistycznej (1600 - 1900)	29
Stanowisko nauki współczesnej (XX w.)	31
2. Czy materia jest koniecznym nośnikiem ruchu?	34
Rozdział IV. Czasoprzestrzenne istnienie materii	36
1. Czy istnieją byty nieprzestrzenne i pozaczasowe?	36
2. Problem istnienia próżni (i pustego czasu) oraz jego filozoficzne znaczenie	37
3. Teoria względności o czasie i przestrzeni	41
4. Problem absolutności i obiektywności czasu i przestrzeni	49
Rozdział V. Problem nieskończoności świata	51
1. Ilościowe i jakościowe problemy nieskończoności świata	51
2. Problemy nieskończoności świata związane z czasem i przestrzenią	51

3. Problem materialnej i przestrzennej nieskończoności świata	55
4. Nieograniczoność a nieskończoność materialna i przestrzen- na świata	59
5. Problemy nieograniczoności świata	61
6. Problem wieczności świata	62
Rozdział VI. Spór determinizmu z indeterminizmem oraz finalizmem	66
1. Spór determinizmu z indeterminizmem	66
Stanowisko determinizmu (zasady determinizmu)	66
Odmiany determinizmu: determinizm jednoznaczny i staty- styczny	67
Stanowisko indeterminizmu i jego odmiany	68
2. Spór determinizmu z finalizmem (teleologia)	69
Stanowisko finalizmu	69
Odmiany finalizmu: teleologia zewnętrzna (religijna) oraz te- leologia immanentna (biologiczna)	70
Krytyka teleologii w biologii	71
Rozdział VII. Dialektyka jako teoria rozwoju	76
1. Uwagi ogólne	76
2. Dialektyka a niedialektyczne teorie rozwoju	81
3. Dialektyka a teorie rozwoju formułowane w naukach szcze- gółowych	82
4. Pojęcia „rozwoju” i „postępu”	83
5. Podstawowe prawa dialektyki	87
Prawo przechodzenia zmian ilościowych w jakościowe	87
Prawo jedności i walki przeciwieństw	91
Prawo negacji negacji (podwójnej negacji)	93
Rozdział VIII. Problemy powstania życia i człowieka	97
1. Powstanie życia	97
2. Powstanie człowieka	102
Rozdział IX. Zagadnienie świadomości	110
1. Problem psychofizyczny	110
2. Idealistyczne (dualistyczne) rozstrzygnięcia problemu psycho- fizycznego	111
3. Materialistyczne (monistyczne) rozstrzygnięcia problemu psy- chofizycznego	112
4. Nauka współczesna o swoistości zjawisk psychicznych	113
5. Czy myśl jest materialna?	114
6. Nauki przyrodnicze o materialnym podłożu świadomości	115

Rozdział X. Główne zagadnienia i spory teoriopoznawcze	118
1. Społeczny i historyczny charakter poznania przez praktykę	118
2. Trzy etapy poznania. Dwa szczeble odbicia	119
3. Spór racjonalizmu z empiryzmem o źródła poznania	121
4. Spór realizmu z idealizmem teoriopoznawczym o przedmiot poznania.	126
5. Spór o poznawalność świata	126
6. Rola praktyki w poznaniu	129
Rozdział XI. Zagadnienie prawdziwości poznania (teoria prawdy)	131
1. Klasyczna definicja prawdy	131
2. Nieklasyczne definicje prawdy	132
3. Praktyka jako naczelne kryterium prawdy	134
4. Problematyka prawdy obiektywnej i względnej	135
5. Charakter prawd naukowych: czy są absolutne czy względne?	135
Rozdział XII. Rodzaje wiedzy ludzkiej. Kryteria naukowości wiedzy	138
1. Pięć rodzajów wiedzy ludzkiej	138
2. Wiedza naukowa a wiedza potoczna	138
3. Wiedza racjonalna a wiedza irracjonalna	140
4. Kryteria naukowości wiedzy oraz ich historyczna zmienność.	141
Rozdział XIII. Płaszczyzny ujmowania nauki i cele poznania naukowego	143
1. Płaszczyzny (aspekty) ujmowania nauki	143
2. Cele poznania naukowego (funkcje społeczne nauki)	144
3. Cele wewnętrzne nauki	144
4. Problem korelacji celów nauki	147
Rozdział XIV. Problemy klasyfikacji nauki i twierdzeń naukowych	151
1. Obiektywne i subiektywne systemy klasyfikacji nauki	151
2. Dziewiętnastowieczne klasyfikacje nauk Comte'a i Engelsa	152
3. Kryteria klasyfikacji nauk	153
4. Współczesna klasyfikacja nauk	154
5. Klasyfikacja twierdzeń naukowych	155
6. Twierdzenie analityczne i syntetyczne	156
7. Klasyfikacja twierdzeń empirycznych	161
8. Podział twierdzeń ogólnych	163
9. Rodzaje twierdzeń naukowych a możliwości ich sprawdzania	165
Rozdział XV. Prawidłowości przyrody i prawa nauki oraz teorie naukowe	168
1. Pojęcie prawidłowości przyrody	168
2. Struktura prawa nauki	168

3. Definicja prawa nauki	169
4. Teoria jako zespół praw naukowych uporządkowanych logicznie	170
5. Funkcje praw i teorii w poznaniu naukowym	172
Rozdział XVI. Sprawdzanie praw i teorii naukowych	174
1. Podstawowe rodzaje uzasadniania twierdzeń naukowych: dowodzenie oraz sprawdzanie empiryczne	174
2. Konfirmacja praw i teorii naukowych	175
3. Falsyfikacja praw i teorii naukowych	176
4. Problem możliwości przeprowadzania w nauce eksperymentów rozstrzygających	178